

Inhoud

Voorwoord	v
Hoofdstuk 1 – Inleiding	1
Kinderen en jongeren in juridische procedures voor de (familie)rechtbank	1
Wat we begrijpen onder ‘kindvriendelijke justitie’	4
Structuur van dit boek	6
Bibliografie	7
Hoofdstuk 2 – Theoretische principes rond kindvriendelijk horen	9
I. Juridische invulling	9
A. De internationale en supranationale juridische grondslag voor het horen van kinderen en jongeren	9
B. De beslissing om een kind wel of niet te horen	9
C. Het recht op informatie over het hoorrecht op maat van het kind	11
D. De setting waarin het kind gehoord wordt	12
E. Waarborgen voor het kind tijdens het horen	12
1. Vrijwillig en vrijuit een mening vormen en uiten	12
2. Ondersteuning voor het kind	15
3. Inspraak over het verloop van de procedure	15
F. Communiceren met het kind	16
G. Gewicht hechten aan de mening van het kind	16
1. Algemene principes	16
2. Conflict mening en belang van het kind	17
H. Recht op feedback	18
II. Sociaalwetenschappelijke invulling	19
A. Stress door het horen	19
1. Acute stress versus toxische of chronische stress	19
2. Veerkracht verhogen	20
3. Negatieve impact op de draaglast vermijden	21
B. Het verkrijgen van een authentieke mening	22
C. Rekening houden met de ontwikkelingsstadia van het kind	26
D. Kern van verbindend communiceren	27
III. Conclusie	29
IV. Bibliografie	29

Hoofdstuk 3 — Kindvriendelijk horen in de praktijk	35
I. Het perspectief van kinderen en jongeren in Vlaanderen	35
A. Inzichten uit eerder onderzoek	35
B. Kwalitatieve analyse van de verslagen van Awel	36
1. De wens van kinderen en jongeren om gehoord te worden	37
2. De ervaringen van kinderen en jongeren met het hoorrecht	38
3. De perceptie van kinderen en jongeren over de familierechtbank	41
4. Het gebrek aan kennis van kinderen en jongeren over hun rechten	42
5. Het ontvangen van onjuiste informatie over kinderrechten en de wet	44
6. Het gebrek aan toegang tot de rechter	45
7. De onredelijke betrokkenheid van kinderen en jongeren in de juridische procedure	47
8. Gedwongen contact met of verblijf bij een ouder	48
C. Focusgroepen met kinderen en jongeren	48
1. De verhouding tussen ouders en hun kinderen	49
2. Het oordeel van kinderen en jongeren over wie moet horen	50
3. Mening over geschikte leeftijd van het kind om gehoord te worden	51
4. Nood aan ondersteuning en informatie	54
5. Nood aan een veilige gesprekspartner	54
II. <i>Best practices</i> van familierechters	56
A. Horen als intrinsiek waardevol voor het kind	56
B. Progressieve visie op het betrekken van kinderen en jongeren	57
C. Kindvriendelijk communiceren	58
D. Horen op maat van het kind	61
E. Respecteren van vertrouwelijkheid	62
III. Conclusie	63
IV. Bibliografie	64
Hoofdstuk 4 — Uitdagingen en aanbevelingen	65
I. Visie ontwikkelen op het belang om kinderen en jongeren te horen	65
II. Betrekken van alle kinderen en jongeren die willen en kunnen gehoord worden	67
A. Angst voor belasting	67
B. Bij overeenkomst tussen de ouders	68
C. Horen van kinderen jonger dan twaalf jaar	70
D. Vermoeden van beïnvloeding	71
E. Procedure op verstek	71
F. Het kind werd al gehoord in het verleden	71
G. Medische of persoonlijkheidgerelateerde bezorgdheden	72
H. Aanbevelingen	72

III.	Kinderen en jongeren ondersteunen	75
IV.	Kinderen en jongeren regie geven	77
	A. De wijze waarop het hoorrecht wordt uitgeoefend	77
	B. Het tijdstip van het gesprek	77
	C. De personen aanwezig tijdens het gesprek	78
	D. Het verslag	79
V.	Kindvriendelijke ruimte	80
	A. De omgeving van de rechtbank	80
	B. De kamer waar het gesprek plaatsvindt	80
VI.	Kindvriendelijke communicatie	81
	A. De rol en opleiding van de rechter	81
	B. Antwoord bieden op moeilijke emoties	83
	C. Communicatie aanpassen aan de leeftijd van het kind	85
VII.	De mening van het kind bespreken met de ouders	85
VIII.	Gewicht hechten aan de mening van kinderen en jongeren	86
	A. Gewicht hechten volgens leeftijd en maturiteit	86
	B. De authentieke mening van het kind achterhalen	88
	C. Het kind weigert (elk) contact	91
	D. Vertrouwelijke informatie	92
	E. Belangenconflict	92
IX.	Feedback geven aan kinderen en jongeren	93
X.	Feedback vragen aan kinderen en jongeren	95
XI.	Conclusie	95
XII.	Bibliografie	96
	 Hoofdstuk 5 — Stapsgewijs richting kindvriendelijk horen	99
	Stap 1: bepalen welke kinderen en jongeren gehoord moeten worden	99
	Stap 2: kinderen en jongeren uitnodigen om gehoord te worden	99
	Stap 3: kinderen en jongeren informeren over hun hoorrecht	100
	Stap 4: kinderen en jongeren horen in de praktijk	101
	Stap 5: gewicht hechten aan de mening van kinderen en jongeren	103
	Stap 6: feedback geven aan kinderen en jongeren	104